

PRAVICA

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek popoldne; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Stari trg 2/I — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 150 — Cena: za 1 mesec Din 500, za četrt leta Din 1500, za pol leta Din 3000; za inozemstvo Din 700 (mesečno) — Oglasi po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročila na upravo Jugoslovanske tiskarne, Kolportažni oddelk, Poljanski nasip št. 2 — Rokopisi se ne vračajo

Vse prijatelje in dobre ljudi vabimo na akademijo

krščansko socialistične mladine, v nedeljo 18. marca ob 8 zvečer v Ljudskem domu v Ljubljani.

Spored:

1. Prerok Amos. 2. Delo. 3. Rudar. 4. Naša pesem. 5. Trpljenje. 6. Zborni govor. — Odmor. — 7. Himna Borcev. 8. Anima, duhovna igra v dveh slikah.

Hočemo izraziti svoja stremjenja, svojo voljo in svoje misli.

V slikah hočemo pokazati trpljenje in delo, posvečeno Kristusu, ki je temelj našega žiljenja.

Na sporedu so močne zborne besede, zborni govor, petje, iskreni prizori iz današnjega trpljenja, dela, ter na koncu duhovna igra »Anima«.

Sodeluje akademski orkester.

Krekova mladina.

Predprodaja vstopnic ob večernih urah, v nedeljo pa popoldne in popoldne do predstave na Starem trgu 2/I. od 7 zvečer pa v Ljudskem domu. Cene od 12 do 3 Din.

Nečloveško postopanje z rudarji.

Ni še konec zime, pa se je že zopet kot prejšnje leto pričelo s praznovanjem v vseh revirjih v območju TPD. Ta mesec smo praznovali že tri šilite. Za 17., 18. in 19. pa se nam zopet obeta isto. Smo za to, da se ob zapovedanih praznikih z delom počiva? Toda družba tega prav nič ne upošteva. Kadar gre v njene račune, enostavno ukaže, da se dela, pa naj bo tisti dan praznik, ali ne, drugič pa se zopet ujema z njenimi naklepi in načrti, da se ne dela in ukaže tako. Lansko in prejšnja leta smo na velikonočni ponedeljek, na sv. Rešnje Telo in na Štefanovo delali, dočim smo ob pravih delovnih dneh počivali. Tako je rudar prisiljen zanemarjati svoje verske dolžnosti. Ob delovnih dneh pa mora sedeti doma v baraki in gledati lačno deco.

Eno je to le. V revirjih TPD se praznuje, trgovine s kurivom pa nimajo premoga. TPD ima dosti naročil, ki jih ne izpolnjuje. Rudarji celo deputatnega premoga ne dobijo. Čuti se dejansko pomanjkanje premoga. Rudarji morajo praznovati, TPD ve, kaj dela. TPD se izgovarja, da se premog kvari. Kako se bo kvaril, ko ga ni niti toliko nakopane, da bi se zadovoljilo naročilom. TPD ve, kaj dela!

Drugo! Rudar ob dnevih, ko se praznuje, ne sme prijeti za nobeno drugo delo. Ako mu reče kmet, da naj mu pomaga spraviti gnoj iz hleva, dela ne sme sprejeti — sicer je takoj odpuščen. TPD posega v najnaravnejše pravice rudarja, satansko prezira njegovo osebnost, svobodo, se norčuje iz bede in pomanjkanja rudarja. Rudar strada, delati pa ne sme. Peščica kapitalistov se roga vsem prošnjam, protestom in grožnjam od strani kogarkoli. Ni tako od danes, to traja že leta. TPD ve, kaj dela in zakaj tako dela.

TPD tišči v svojih krempljih vse. Šikanira se rudarje vedno. Ko pa se sklepa pogodba z železnicami za dobavo, se te šikane še poostrijo. In letos je TPD dosegla v tem oziru rekord. Ne samo, da se produkcija vsled neznosnega priganjanja, kljub skrajno nizkemu staležu delavstva stalno viša! TPD si je izmislila nov satanski načrt! Rudarje hoče naravnost izstradati. S tem si hoče osvojiti stališče, da bo cene neomejeno diktirala po svojih željah.

Ljudje, ali še vedno ne veste, zakaj živi rudar kar tja ven dan, zakaj mu mora izginiti vsak čut odgovornosti, zakaj se ogiba cerkve in duhovnika, zakaj se udaja alkoholu, zakaj je boljše? Saj ne more po vsem, kar je že doživel in še doživlja, zaupati nikomur, saj ima vsakdo zanj samo lepe besede, zanj koristnih dejanj pa ne.

Ali smo rudarji res obsojeni na smrt, ali si res sami sebi ne moremo pomagati. Upati na pomoč od ljudi, ki našega križevega pota ne poznajo, ne moremo. Ostane nam samo še eno: ako sploh kedaj, se bomo rešili iz kapitalističnega žrela le ramo ob rami z vsem teptanim proletariatom. In ta dan pride! Mora priti!

Političen pregled.

Kmetko-demokratska koalicija radicevcev in samostojnih demokratov na vse mogoče načine poskuša, da bi ovirala proračunsko razpravo. Zato vsak dan stavlja nujne predloge, o katerih mora skupščina razpravljati po ves dan, da pride šele na večernih sejah do razprave o proračunu. Kljub temu pa gre proračunska razprava hitro izpod rok, ker se od poslancev kmetko-demokratske koalicije noče javiti nihče k besedi. Skupščina je sprejela že proračune vseh ministrstev. Ministrstvo za izenačenje zakonov se bo ukinilo s 1. aprilom. Zato ni v proračunu za l. 1928-29 zanj nobenih kreditov več.

K proračunu ministrstva za železnice se je oglasil poslanec Žebot, ki se je odločno zavzel za pravice slovenskih železničarjev. Odločno je nastopil proti nedopustni protekciji uradništva, ki so pristaši SDS, ter se je zavzel zato, da se uredi 24urna delovna služba, ki je po zakonu o zaščiti delavcev prepovedana.

Ministrski svet je storil na predlog notranjega ministra dr. Korošca važne sklepe. Tako je sklenil, da se črtata tista dva člena proračuna, po katerih bi se bilo imelo odvzeti eksekutivnemu prometnemu osebju po 1. aprilu 20% eksekutivne doklade in pa da se osebju možno skrajšajo dopusti ter da se čas boleznin računa kot dopust. Sedaj bodo eksekutivne doklade ostale, dopusti pa ostanejo, kakor jih določa zakon o prometenem osebju.

Nadalje je ministrski svet sklenil na predlog notranjega ministra dr. Korošca, da se orožniški vpokojenci izenačijo in da se izenačijo njih doklade.

Na dr. Korošev predlog je ministrski svet sklenil, da se črta iz finančnega zakona čl. 44., ki govori o redukciji fakultet na naših univerzah.

Strokovni tečaj v Grobljah.

V dneh 18. in 19. marca se bo vršil v Društveni dvorani v Grobljah strokovni tečaj za kamniški okraj. Na sporedu tečaja je predvsem delavska zakonodaja in poslovanje ter gibanje delavstva za boljšo bodočnost. Predavali in govorili bodo tovariši: Terseglav, Pitako, Gajšek in Lombardo. Na tečaj so vabljeni vsi delavci in delavke iz kamniškega okraja, ki hočejo sebi in svojim potomcem priboriti boljšo bodočnost in k temu pripomoči tudi s svojo izobrazbo. Obvestite o tem tečaju tudi svoje tovariše! Zanesljivo pa se morajo tečaja udeležiti vsi odborniki strokovnih skupin!

Tobačnim vpokojencem.

Strokovno društvo tobačnih vpokojencev in vpokojenk v Ljubljani, ki je včlanjeno v Jugoslovanski strokovni zvez se že okrog deset let bori za boljši položaj in pravice upokojenega tobačne-

predloge ministru dr. Korošcu in vsem poslancem v vednost, da se tako vsi naši zakonodajavci zavzamejo za ugodno rešitev težkega stanja tobačnih upokojencev in upokojenk. Vloga bo prečitana na prihodnjem občnem zboru Strokovnega društva, ki bo zadnji četrtek tega meseca popoldne v Alojzijevišču. To sporočamo vsled tega, ker je hotelo neko novo »Društvo vpokojencev in vpokojenk tobačne tovarne«, ki je včlanjeno pri »Zvezi državnih nameščencev za Slovenijo« napraviti zmešnjavo med člani Strokovnega društva tobačnih vpokojencev in vpokojenk, in s tem razbiti staro naše društvo, ki obstoja že dolgo vrsto let. S tem bi bila razbita pa tudi še tista naša moč, ki jo še imamo v starem strokovnem društvu. Vsled tega opozarjamo vse prizadete, da pazijo, za katero društvo plačajo članarino. Pravdo naše društvo, ki temelji na krščanskih načelih je: Strokovno društvo tobačnih vpokojencev in vpokojenk in le to je včlanjeno v Jugoslovanski strokovni zvezi.

Volitve delavskih zaupnikov.

Kako je razlagati člen 1. navodil za volitve delavskih zaupnikov?

V podjetjih, kjer želi zaposleno delavstvo krajšim in enostavnim potom izvoliti svoje zaupnike, je treba, da postopajo takole:

Predvsem je treba, da se delavstvo zbere na skupnem sestanku, na katerem iz svoje srede izbere potrebno število kandidatov in namestnikov, ki naj bi bili bodoči zaupniki za dotično podjetje. Pri določitvi kandidatov je treba, kolikor mogoče upoštevati posamezne oddelke obrata, posebno pa je treba paziti, da pridejo na listo oni delavci, ki so neoporečnega vedenja in da so čim sposobnejši.

Ko je potrebno število kandidatov in namestnikov sporazumno določenih, naj delavstvo določi deputacijo treh ali štirih delavcev, ki naj gredo k podjetniku odnosno namestniku podjetnika ali ravnatelju ter mu sporočijo sporazum, kakor je bil sklenjen na sestanku.

Če bo podjetje pristalo na predlagani sporazum in ga tudi podpisalo, potem se ta sporazum nabije na vidnem in pristopnem kraju v podjetju. Obenem z nabitjem kandidatne liste, naj se na posebnem listu razglasi dan, uro in kraj, kjer se bo glasovalo za predlagani sporazum. Istotako je treba o tem obvestiti Inšpekcijo dela in Delavsko zbornico v Ljubljani.

Na dan glasovanja dobi vsak volivni upravičenec po en glasovalni listek, na katerega napiše za ali ne, kdor je proti sporazumu. Glasovalni listek vrže nato vsak volilec v za to pripravljeno skrinjico, ki jo preskrbi Delavska zbornica.

Ko je glasovanje končano, se prešteje glasovnice in ugotovi, koliko glasov je za in koliko proti sporazumu. Če je predlog za sporazum dobil tri petine oddanih glasov, se smatra, da je predlagani sporazum dosežen ter da so na listi predlagani zaupniki izvoljeni.

Izvoljeni zaupniki se takoj sestavijo (konstituirajo) in nato sporočijo Inšpekciji dela imena zaupnikov in ime glavnega zaupnika. Inšpekcija dela potrdi izvoljene zaupnike in izda vsem zaupnikom poverilnice.

Zgoraj navedeni postopek je kakor uvodoma rečeno najmanj kompliciran in najlažji.

ga delavstva. Uspehe, ki so si jih ti upokojenci priborili še pred in po vojski, so uspehi tega društva in pred dnevi je društvo zopet poslalo zelo važne

Naša zmaga v tobačni tovarni.

V tobačni tovarni v Ljubljani so se vršile v soboto, 10. t. m. volitve obratnih zaupnikov. Vloženi ste bili dve listi, naša in marksistična. Kljub temu, da je volivni odbor, ki je bil po večini sestavljen iz socialistov, določil našim glasovnicam rdečo barvo (delavstvo pa »rudečih« ne mara), glasovnicam socialistične liste pa belo barvo, kar je povzročilo zmešnjavo med delavstvom in kljub temu, da se mnogo naših delavcev, ki stanujejo v daljni okolici ni moglo udeležiti volitev, je dobila naša lista 9 mandatov, socialistična pa 7 mandatov. S tem si je priborila tudi naša Strokovna zveza glavnega zaupnika.

Električna cestna železnica v Ljubljani.

Pri našem podjetju so bile razpisane volitve obratnih zaupnikov na dan 27. februarja t. l. Naša Strokovna skupina je vložila svojo kandidatno listo, ker ni prišlo do sporazuma z drugo UJNZB organizirano skupino. Volivni odbor pa ki je posloval samo po navodilih UJNZB je razveljavil prvo in tudi drugo listo, češ, da prva nima prave barve, na drugi pa da je podpis enega predlagateljev, ki je medtem umrl, potvorjen. Proti takemu postopanju smo se naravno pritožili na Inšpekcijo dela v Ljubljani, ki je nato sklicala anketo, da bi se na ta način poravnal nastali spor. Na tej anketi smo dobili popolno zadoščenje, kajti sklenil se je sporazum med obema organizacijama in dobili smo od petih dva zaupnika. Pokazali smo, da smo trdno organizirana skupina in da se ne pustimo od nikogar izigravati.

Smatrali smo, da smo s tem sporazumom, ki smo ga podpisali predstavniki obeh list, končnoveljavno uredili zaupniški zbor. Toda nastopilo je drugo presenečenje. Dva dni po sklenjenem sporazumu, na prvi seji zaupniškega odbora, na kateri naj bi se konstituiral, je predsednik volilnega odbora in izvoljeni zaupnik druge nam nasprotno organizacije zahteval, da mora eden od zaupnikov, ki so ga oni sami postavili in pri sporazumu vnesli na kandidatno listo, odstopiti. To svojo zahtevo je motiviral s tem, da se je delavstvo na progi (bil je namreč njih zaupnik) izreklo, da njega ne mara za zaupnika, temveč njegovega namestnika.

Zadeva je bila sledeča: Ta zaupnik ni bil vseh UJNZB, to pa vsled tega, ker mu ni bil dovolj zanesljiv. Proti taki zahtevi smo seveda protestirali in ker se ta zaupnik ni hotel pokoriti zahtevam predsednika volilnega odbora, ki je nastopal po zahtevah UJNZB, je slednji proglasil volitve za neveljavne in sejo zapustil. Mi smo ta postopek parirali na ta način, da smo se konstituirali in izvolili starešino in tajnika, iz naših vrst, ker smo imeli večino.

Drugi dan smo se znašli zopet pri Inšpekciji dela in predložili zapisnik o izvršenem konstituiranju. Tu je prišlo zopet do pogajanj in sporazumeli smo se ponovno. Odstopili smo prostovoljno mesto starešine nam nasprotni skupini, pridržali pa smo si mesto tajnika. To smo storili, čeprav nam ne bi bilo treba, samo radi tega, da smo pokazali dobro voljo za skupno solidarno delo. Za spornega zaupnika smo pa določili ožje volitve med obema kandidatoma, pri katerih sta dobila vsak po 8 glasov in je naposled žreb odločil, da pripada mandat bivšemu kandidatovemu namestniku.

V nedeljo osi do zadnjega zoečer v Ljudski dom!

Zanimivo pri celi stvari pa je to, da so funkcionarji UJNZB na nelep način očitali svojemu članu in odborniku, da izdaja interese delavstva in da ne uživa njih zaupanja, kar so pogruntali šele na ta dan.

On ni izdal delavskih interesov, temveč je sprevidel kvarno strokovno delo kolovodij, ki jim je vse drugo mar, kot pa interesi uslužbenstva.

Gospodje, le tako naprej, kmalu bo-

ste generali brez vojske. Mi pa prodiramo stalno naprej k zmagi.

Tovariši! V petek, dne 16. t. m. se vrši ustanovni občni zbor naše strokovne skupine v kleti I. delavskega konzumnega društva na Kongresnem trgu 2, ob 6. uri zvečer ter Vas pozivamo, da se polnoštevilno udeležite, da tako manifestiramo pošteno delo za uspešen socialen napredek našega stanu.

Strokovna organizacija.

JSZ, skupina Ljubljana. Člane, ki so se vpisali v ljubljansko skupino JSZ, vabimo, da se polnoštevilno udeležijo občnega zbora, ki se vrši v petek 16. marca ob 8 zvečer v konzumni kleti, zadnja soba. Vsi in točno!

Rudarji

Huda jama. Strokovna skupina rudarjev bo imela v nedeljo 25. marca ob 8 zjutraj redni občni zbor v društveni dvorani v Laškem. Tovariši, vaša dolžnost je, da se udeležite občnega zbora vsi do zadnjega! Sprejemali se bodo tudi novi člani. Pride zastopnik JSZ. — Odbor.

Zagorje ob Savi. V nedeljo popoldne se je vršil pri nas občni zbor skupine rudarjev. Navzoči člani so občnemu zboru posvetili vso pažnjo, kar dokazuje to, da je občni zbor trajal skoro tri ure. Otvoril in vodil ga je naš marljivi tovariš Verstovšek. Po poročilih posameznih odbornikov sta kratko govorila tudi tov. Pitako in Žumer iz Ljubljane. Prvi je poudaril potrebo strokovne organizacije in nam to dokazal iz močnega kapitalističnega gibanja v Evropi, ki ravno v sedanjem času, zavedajoč se svoje moči, dela na vse kripilje, da kolikor mogoče okrne delavske pravice. Tov. Žumer nam je pa v svojem govoru posebno podčrtal, kako nujno potrebno je, da se tudi delavska mladina pritegne k strokovnemu pokretu. Dočim je delavski pokret brez mladine obsojen na gotovo smrt, je tudi mladini, ki se ne peča z delavskimi vprašanji, zapečaten usoda, kateri ne bo ušel noben mlad delavec v svojih poznejših letih. Razgovor o perečih rudarskih vprašanjih je pokazal popolno sliko, kako strašno trpi danes rudarsko delavstvo. V ta razgovor so posegali prav vsi navzoči. H koncu se je tov. Flisek spomnil še tov. Župančiča, ki je moral s trebihom za kruhom v Francijo. Z veseljem je poudaril, da tov. Župančič še v daljni tujini ni pozabil svojih sotrpinov v domačem kraju. Občni zbor je sklenil, da se pošlje tov. Župančiču pozdrav. Po končanem dnevnem redu in po slučajno, stih je tov. Verstovšek zaključil lepo uspeši občni zbor s pozivom na vse navzoče, da tudi v bodočem poslovnem letu zastavijo vse sile v prosep delavske strokovne organizacije. Še posebej je pozval mlajše, da se z vso vneto posve- te strokovni organizaciji.

Trbovlje. Pri TPD že zopet praznujemo. Ta mesec smo praznovali kar tri žitke, sedaj se nam pa že obeta zopet za soboto in za ponedeljek na Jožefovo. Stojimo na stališču, da se ob zapovedanih praznikih ne dela, toda TPD tega ne uvaža. Kadar je to njej v korist, ukaže enostavno da se dela — kar se je v zadnjih letih pogostoma zgodilo n. pr. na

Stefanovo, Velikonočni ponedeljek in sv. Rešnje Telo. Na ta način je ubogi rudar prisiljen proti svoji volji dati svoje delovne moči molohu kapitalu na eni, in zanemariti svoje verske dolžnosti na drugi strani. Na delavne dni pa, ki so res delu posvečeni, pa mora ubog rudar držati roke križem. Čudno se nam zdi to praznovanje, medtem ko čujemo pritožbe od strani trgovcev s kurivom, da pri najboljši volji ne morejo ustreči zahtevam svojih odjemalcev, ker jim TPD ne dobavlja dovolj premoga. Nam se zdi, da smo na istem kot svoj čas, ko se je sklepala pogodba med železniško upravo in družbo glede dobav premoga. Tudi tedaj se je praznovalo toliko časa, dokler ni bila pogodba sklenjena, ki poteče z 31. marcem. Iz tega sledi, da je to le brezobziren pritisk na uboga delavca. Kako naj živi rudar s štirimi štihi tedensko, če pri tem zasluži 16 kovačev, ne vstevši odtegljajev, in to s številno družino. To igrakanje z bedno delavsko paro mora enkrat nehati. Apeliramo na vse merodajne činitelje, predvsem pa na naše poslance, da se zavamejo za uboga rudarja, ki z nemalo skrbjo gleda v bodočnost.

Kemični delavci

Dol pri Ljubljani. Ni naša navađa, da bi se oglašali po časopisju. Saj je pri nas prav tako kot povsod drugod, da se moramo delavci v večnem prahu, od zore do mraka boriti za kosček kruha, ki ga nam mačehovsko reže kapitalistično podjetje. Higijenske in zdravstvene razmere so v naši tovarni strašne. Skrajni čas je že, da se zgane inspekcija dela v Ljubljani. Kakor so že naše plače skrajno mizerne, tako se nam povrh vsega izplačajo še v denarju ki ga skoraj ne moreš spraviti v promet, ker je ves raztrgan. Pri nas v Dolu namreč nimamo Narodne banke, da bi ga mogli zamenjavati, pa tudi, če bi jo imeli, kako pride delavec do tega, da bi moral ravno on plačati manjkajoči del? — Delavec.

Cestarji

Brežice. Za nedeljo 1. aprila sklicujemo sestanek vseh bivših deželni cestarjev brežiškega okraja in sicer ob 9 dopoldne v gostilni Grobušek v Brežicah. Na sestanek naj gotovo pridejo vsi cestarji, ki si hočejo izboljšati svoj položaj. Iz Ljubljane pride zastopnik JSZ. Tovariši, naj nikogar ne manjka! — Zavedni cestarji.

Bolniški strežniki

Javna bolnica v Ljubljani. Razmere, v katerih živimo bolniški uslužbenci, nas silijo, da moramo tudi mi v naši »Pravici« povedati vse krivice, katere se nam

godijo. Da je naša služba naporna, ve le tisti, ki jo poskusi. Naš delovni čas traja 14 do 16 ur in večkrat tudi dalje. Potem pa še v slabem zraku in pri nezadostni, slabi hrani. Radi tega se ni čuditi, da osebe stalno boleha. Poleg tega pa, če si zagrešil le malenkost, te ljudje, ki pravijo, da so usmiljeni, takoj tožijo in marsikateri uslužbenec ali pa uslužbenka mora brez vsake preiskave iz službe. Dosti je, če komu nisi po volji. To se je pripetilo že večkrat. Tovariši! Tovarišice! Mi, ki vidimo vse krivice, ki se godijo nad našimi tovariši, ali se zavedamo, da se z nami lahko enako zgodi? Povemo pa: Tudi nam se mora rezati kruh po pravici! Za zvesto in pošteno delo zahtevamo tudi pošteno plačilo! Saj smo prav tako ljudje, kakor drugi. Dokler pa tega ni, tudi zadovoljnosti med uslužbenci ne bo. — Zavedni bolniški uslužbenci.

Železničarski vestnik

Miloščinariji uprave drž. železnic.

V »Pravici« zdne 26. januarja t. l. smo čitali o novem delavskem pravilniku. Ta novi pravilnik ne omenja niti najmanj ter ne prinese noben strokovni list, kako se bo postopalo glede povišanja miloščinarjem bivše južne, sedaj uprave drž. železnic. Ne vemo, ali bomo povišanja plač po novem pravilniku deležni tudi mi, ali nas bode smatrala uprava drž. železnic kot izrabljeno blago ter nas brez pokojnine, z borno miloščino postavila na cesto. Kakor strokovni, tako tudi listi političnih strank, kojim miloščinariji pripadamo, in ki so nas ob času raznih volitev navduševali, vabili ter vse mogoče obljubljali, o usodi miloščinarjev drž. železnice molče.

Res je, da je treba z državnim premoženjem varčevati ter da se vsem potrebam na enkrat zadostiti ne da. Toda, ako za izboljšanje gmočnega položaja gospodom ministrom ter nastavljanje raznih državnih podtajnikov, komisij in delegacij pomnkanje državnega denarja ne dela nikakih ovir, smo prepričani, da bi ti gospodje, ako bi imeli vsaj nekoliko smisla in skrbi za maloštevilne miloščinarje, ki so 30—40 in tudi več let služili javnosti, državi, trgovini in industriji ter raznim mogotcem v prid, lahko našli sredstva in zakonske podlage, ki bi miloščinarjem »državne uprave« in njihovim ženam zasiguralo zaslužen po-kojnino ter odpravili borno mesečno miloščino 200—300 Din, za moža in ženo, kar ni nikaka starostna preskrba, temveč za one, ki usodo najnižjih odločajo — največji škandal. Miloščinar.

Iz intervencij. Na vedno pogostejše govorce, da se bo materialno skladišče v Mariboru likvidiralo, oziroma preme-stilo v Zagreb, je osrednji odbor Prometne zveze vložil potem g. poslanca Žebota na ministrstvo vprašanje, da pojasni to zadevo. Kakor pa je iz odgovora razvidno, ni v ministrstvu izdan noben odlok o kaki premostitvi. Toliko v znanje prizadetim.

Nesocialna razdelitev upravnih stanovanj. Že večkrat se je v našem listu ozi-gosala delitev železniških stanovanj. Toda ta nesocialna razdelitev še ni prenehala, ker je bilo pred kratkim zopet do-deljeno upravno stanovanje, obstoječe iz treh sob s pritlikinami ključavničarju brez otrok. Obveščeni smo pa, da bo ta

ključavničar uporabljal to obsežno stanovanje za podnajemnike. Ker pa za ta stanovanja prosijo železničarji z velikimi družinami, je krivično, da se oddajajo predmetna stanovanja zakoncem brez otrok, ker ti slednji dobe dosti lažje privatna stanovanja, kot pa železničarji z večjimi družinami. Imamo slučaje, da je bilo prvo vprašanje hišnega posestnika, ki je imel prosto stanovanje, koliko da ima prosilec otrok. Umljivo je, da je bil samo radi svojih otrok odklonjen. Uprava bi morala gledati, da bi ščitila v prvi vrsti železničarje z velikimi družinami, ter bi ti bili deležni kolonijjskih in sploh upravnih stanovanj. Upamo, da bo ta apel zadostoval, sicer bomo morali z objektivnimi podatki in z imenij intervenerati pri Jugoslovanskem klubu in ministrstvu v obrambo prosilcev z večjimi družinami.

Praznovanje 1. maja. Z ozirom na vsakoletne težkoče od strani uprave glede praznovanja 1. maja, je vložila Prometna zveza intervencijo na Jugoslovanski klub, da posreduje pri ministrstvu za promet v svrhu izdaje pravočasnega odloka, s katerim naj se smatra 1. maj za delavski praznik, da se delavcem in uslužbencem ne brani istega praznovati ter naj se vrši služba le tamkaj, kjer je to neobhodno potrebno, tako kot ob drugih cerkvenih in državnih praznikih.

Članom PZ v Mariboru, gl. kol. Ker je mnogo članov Prometne zveze v Mariboru gl. kol., ki ne vedo, komu bi plačevali članarino, se jim sporoča, da je upravičen sprejemati članarino naš tov. Ivan Cerovšek, nakladnik, uslužben na glavnem kolodvoru pri inspekciji.

Umrl tovariš. V Konjicah je umrl 12. februarja naš večletni član Franc Puh. Pokojni je bil uslužben pri železnici 13 let. Bil je mirnega in treznega značaja. — 4. marca je za vedno zatisnil oči tov. Anton Gajeta v Ljubljani. Bil je istotako zaveden član naše organizacije. Blag jima spomin!

Delavska zveza.

Zaupniški sestanek v Ljubljani. Tovarišem iz Ljubljane in okolice! Centrala Delavske zveze priredi v nedeljo, dne 18. marca ob 9 dopoldne v Akademskem domu (poleg Uniona) zaupniški sestanek krščanskih socialistov. Na ta sestanek vabimo vse naše tovariše, posebno pa one, ki hočejo v našem pokretu sodelovati aktivno, pošteno in iskreno. Poročala bosta tov. Terseglav o splošnem našem gibanju in tov. Langus o organizaciji DZ. Komur je res do napredovanja, tega gotovo na sestanku ne bo manjkalo, posebno pa pričakujemo številne udeležbe od strani Ljubljancanov. — Odbor.

Ljubljana. V soboto 9. marca se je vršil občni zbor »Okrajne delavske zveze Ljubljana«. Občni zbor je pokazal kako potrebna je pri nas delavska politična organizacija, kar so pokazale prav točno zadnje občinske volitve, ko so celo naši delavci volili demokrate. To se jasno vidi, da premalo poznajo idejo krščanskih socialistov in pa pomanjkanje stikov z njimi. Vsi navzoči so bili mnenja, da se moramo v bodoče mnogo bolj pobrigati, da pripeljemo te ljudi zopet nazaj. Vsi moramo krepko prijeti za delo in dvigniti našo Delavsko zvezo

Atom:

Misli krščanskega socialista.

Pravica do dela.

Kdorkoli nekoliko globlje pogleda v življenje, zlasti v življenje ubogih, more videti, da ga ni morda dandanes bolj perečega vprašanja, kakor je uprav vprašanje brezposelnega delavca. Rad bi delal, pride se ponujati na nešteto krajev, a ne dobi dela. Sram ga je prositi miloščino, a mora jo le prepogostokrat, kajti čakajo ga otroci: Kruha, kruha! In oče ga večkrat nima kje vzeti. Splošni izgovor je: Kriza je. Ni dela dobiti. Razumljivo je, da so potem tudi zločini in tatvine na dnevnem redu. Ne morem jih zagovarjati, a vendar lahko rečem, da so v premmogih slučajih s splošno človeškega stališča povsem razumljive. Prav tako ne bom zagovarjal delomržežev, ki delati nočejo; zaenkrat naj rečem le, da so le-ti v veliki manjšini, ob priliki se pa na to vprašanje še povrnem. Gre

tu predvsem edino za tiste, ki bi radi delali, pa dela dobiti ne morejo.

Za osvetlitev tega vprašanja je treba poseči v naravno pravo človeka nazaj. Prva naravna pravica človeka je pravica do eksistence, do bivanja sploh. Ta pravica je nekak temelj vseh drugih naravnih človekovih pravic. Kdor to taji, mora nujno tajiti tudi naravno lastninsko pravico, pravico do zakonskega življenja itd.

Iz pravice do eksistence povsem naravno sledi pravica človeka, da je obvarovan pred vsimi nevarnostmi, ki njegovo eksistenco ogrožajo. Znani mislec Hertling sam priznava, da ima človek nedvomno pravico do tega, da nihče ne škoduje njegovi duhovni, fizični in npravni eksistenci in pravico tudi, da ga država učinkovito varuje in ščiti pred vsemi tozadevnimi napadi. Ta pravica do zaščite pa nikakor še ni izčrpana s tem, da država ščiti poedinca pred umorom, ropom, tatvino itd., kajti človek ima pravico, da mu nihče ne sme škodovati v njegovi eksistenci. V kolikortoliko urejenih državah ni nevarno-

sti, vsaj na splošno ne, da bi tatovi, roparji in morilci človeku škodovali na njegovi eksistenci. Izpostavljen pa je tu človek novi nevarnosti, ki mu preti vsled današnjega gospodarskega reda, ki v resnici tisočem in stotisočem naravnost onemogočuje eksistenco.

Kakor hitro namreč enkrat priznamo človeku pravico do bivanja, do eksistence, mu nujno moramo priznati tudi pravico do gotovega dela zemeljskih dobrin, ki so mu potrebne, da more živeti človeka dostojno življenje. Jasno je namreč, da od zraka ne more živeti. Jasno je pa tudi, da mora pravico do teh zemeljskih dobrin in njihovo uporabo dokazati z delom: Kdor ne dela, naj tudi ne je.

Tu pa naletimo na rak-rano današnjega gospodarskega sistema in vidimo, kako isti krši najprvotnejšo naravno pravico človeka, pravico do eksistence, do življenja. Ker so namreč zemeljske dobrine po naravnem pravu za vse ljudi določene, je jasno, da imajo vsi ljudje pravico do njih, v kolikor je od njih odvisna njihova eksistenca. Pravica do

eksistence namreč vključuje tudi pravico do gotovega dela zemeljskih dobrin. Veliko število brezposelnih v malone vseh modernih državah pa kaže, da bi mnogi radi delali, pa dela dobiti ne morejo in so naravno na ta način oropani možnosti, pridobiti si potrebnega za ohranitev svoje eksistence. Z bengalično lučjo osvetljuje to dejstvo vso pogrešenost današnjega gospodarskega reda, nalaga pa človeški družbi, odnosno državi, tudi dolžnost, da ščiti naravno pravo do eksistence na podoben način, kakor ščiti isto pred roparji, tatovi in morilci. Skrbeti mora država za možnost zaposlitve tistih, ki so brez dela, da jim s tem da priliko, pridobiti si z delom potrebno za človeka dostojno življenje.

Dolžnost države je, skrbeti za časni blagor državljanov. Kakor se mora umakniti lastninska pravica naravni pravici eksistence, enako se ji mora potom države umakniti tudi pravica svobodnega gospodarstva. **Pravica do eksistence vključuje dolžnost dela, pa tudi pravico do dela.**

v Ljubljani na ono stopnjo, ki ji pripada. Hočemo, da smo povsod zastopani. Hočemo, da se naše krščanske ideje uveljavijo v vsem javnem življenju. Izvolil se je nov odbor, ki nam jamči, da bo res krepko prijel za delo. Cel potek občnega zbora je bil zelo živahen in so vsi navzoči posegli v debato. Lepo uspešno občni zbor je zaključil tov. predsednik ob pol enajstih zvečer.

Ljubljana. Delavska zveza ima prvi sestanek v soboto 14. aprila v konzumski kleti na Kongresnem trgu, ker je prva sobota v mesecu velika sobota. Stalni mesečni sestanki bodo sicer vsako prvo soboto v mesecu.

Trbovlje. Okrajna delavska zveza Trbovlje sklicuje za nedeljo 25. marca ob 4 popoldne svoj redni občni zbor v tajništvu na Vodah. Dnevni red: 1. Poročilo predsednika, 2. čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora; 3. poročilo tajnika; 4. poročilo blagajnika; 5. poročilo revizorjev; 6. razdružitev ODZ. Člani, udeležite se občnega zbora polnoštevilno. — Odbor.

Krekova mladina.

Ljubljana. V četrtek, 8. marca, se je vršil redni občni zbor naše družine; vršil se je v znamenju stalnega utrjevanja in močne rasti naše ideje in našega dela. Poročila iz preteklega doba so pokazala pač še na marsikak nedostatek v društvu, a vemo, da so to nujne posledice naše mlade rasti. Izvolili smo nov odbor in osnovali poleg obstoječih odsekov, dramskega, pevskega, še zlasti ženskega, ki že deluje, in »Borce«. Sicer pa stojimo sredi priprav za akademijo 18. marca.

Ljutomer. Dne 18. marca se bo vršil sestanek naše viničarske mladine ob 2 popoldne v hiši tov. Husjaka v Slaminjaku. Govoril bo okrožni tajnik tov. J. Košnik. — Res skrajni čas je že, da se tukaj v naši glavni postojanki krščanskega viničarskega pokreta začne gibati tudi viničarska mladina. Saj je mladina bodočnost viničarjev. So pa ljudje, ki tega ne uvidevajo in ne vpoštevajo in tako je naša mladina po vseh mogočih društvi, večinoma pa hodi svoja pota. Toda, tovariši viničarji, spregledimo že enkrat, da je za nas vse prostor le v naših organizacijah, v SZV in v Krekovi mladini! Našo mladino moramo vzgojiti, da bo viničarsko-delavsko zavedna. To zavest si pa bo pridobila v naši Krekovi mladini. Starši, pozivamo vas, da se vaši sinovi in hčere udeležijo naznanjenega sestanka! Pozivimo našo družino in stimo naše vrste! — Odbor.

Ljubljana. V četrtek, 8. marca, se je vršil redni občni zbor naše družine; vršil se je v znamenju stalnega utrjevanja in močne rasti naše ideje in našega dela. Poročila iz preteklega doba so pokazala pač še na marsikak nedostatek v društvu, a vemo, da so to nujne posledice naše mlade rasti. Izvolili smo nov odbor in osnovali poleg obstoječih odsekov, dramskega, pevskega, še zlasti ženskega, ki že deluje, in »Borce«. Sicer pa stojimo sredi priprav za akademijo 18. marca.

Novi davčni zakon.

Najbolje se bo videl efekt novega davčnega zakona, ki stopi v veljavo dne 1. aprila 1928, ne pa 1. aprila 1929 kakor je bilo v predzadnji »Pravici« pomotoma navedeno, če primerjamo višino davka po dosedanjih predpisih in višino davka po novih predpisih.

Dosedaj se je plačeval davek na zaslužek po sledečem načinu:

Mesečni dohodek:	Davka na ročno delo 3 3/4 %	Privatni nameščenec čl. 79 finančnega zak.
Din	Din	Din
550	18.15	28.17
700	22.10	33.75
900	29.70	47.00
1100	33.00	50.50
1500	49.50	91.25
1800	59.40	103.25
2000	66.00	111.25
2500	82.50	159.75
3000	99.00	200.00
3500	125.50	280.00

Po novem davčnem zakonu od 1. 4. 1928 dalje bode pa znašal mesečni davek na vsak zaslužek, brez ozira ali je

delavec ali nameščenec, kakor kaže naslednja spodnja tabela.

Iz primerjave sledi, da je davčno breme po novem davčnem zakonu precej zmanjšano, s čemur so vsaj deloma popravljene krivice, katere so morali dosedaj prenašati delavci in privatni nameščenec. V višjih kategorijah, odnosno pri družinah z več otroci bo davek nižji za 3%. Če pa upoštevamo, da je eksistenčni minimum še prenizek, da bi se moral zvišati najmanj na 1000 Din, istotako na otroka na 250 Din, je jasno, na kakšen način se pri nas nalagajo davki, brez sistema in vpoznavanja razmer. Če jih pa odločilni krogi poznajo, potem se pa sploh ne bi dalo njihovo postopanje označiti.

O novem davčnem zakonu lahko rečemo, da je boljši, kakor prejšnji, vendar pa še krivičen. Vsled tega še v nadaljni boj za popolnoma pravičen davčni zakon!

Mesečni dohodek	Samec	Oženjen z:				
		1. otrokom	2. otrok.	3. otroci	4. otroci	5. otroci
Din	Din	Din	Din	Din	Din	Din
550	4	4	—	—	—	—
700	6	4	4	—	—	—
900	11	9	6	4	4	—
1000	14	11	9	6	4	4
1500	31	27	23	20	17	14
1800	43	39	35	31	27	23
2000	53	48	43	39	35	31
2500	80	74	68	63	58	53
3000	112	105	98	92	86	80
3500	149	141	133	126	119	112

Tedenske novice.

Rente železničarjev. Osrednji urad za zavarovanje delavcev je s 1. januarjem 1928 ustavil izplačevanje rent železniškim uslužbencem. Na intervencijo ministra za socialno politiko je sedaj odredjeno, da do konec marca 1928 še naprej izplačujejo rente OUZD, od 1. aprila dalje pa prevzame definitivno izplačilo rent ministrstvo železnic.

Naši državni dolgovi znašajo 56 milijard dinarjev — pa približno in raje še nekoliko več. Ako bi hoteli vsako leto odplačevati obresti, recimo 4%, bi bilo treba plačati samo za obresti 2 in četrtil milijarde dinarjev. Pa bi bilo potrebno plačati tudi kaj od glavnice! Naš proračun pa znaša nekaj čez 11 in pol milijarde dinarjev. Kdaj in kako bomo to plačali? Značilno za naše finance pa je, da so naši državni izdatki čim dalje večji, in da se proračuni prekoračujejo. — Na račun reparacij smo dobili veliko, ne ve pa prav nihče, koliko ravno.

Železniške olajšave za dijake. Po novi potniški tarifi, ki je 1. marca stopila v veljavo, uživajo dijaki, ki redno obiskujejo državne ali druge javne šole, pri potovanju od doma do kraja, kjer se nahaja šola, in nazaj polovično vozno ceno vseh vlakov. Ta olajšava je veljavna za potovanje domov in nazaj ob božiču, veliki noči in za potovanje domov koncem šolskega leta. Ob priliki izletov pod vodstvom profesorjev imajo četrtno voz-

no ceno III. razreda potniških in mešanin vlakov.

Novo šolsko poslopje v Trbovljah. V Trbovljah na njivi pod Weinbergom bodo sezidali novo šolsko poslopje. Po reverzu iz leta 1882 je dolžna osnovno šolo zidati TPD. Vsled tega je TPD vložila lansko leto na veliko županstvo priziv (oh, reveži, nimajo denarja!), ki je bil pa te dni zavrnjen.

Število porok na Brezjah. Lansko leto je bilo na Brezjah poročenih 259 parov, v letošnjem predpustu pa 47.

Smrtna nesreča. Na železniški progi med Karlovcem in Draganičem je železniški čuvaj Josip Lovič zamudil na službenem potovanju vlak. Ko je hotel prekoračiti tračnice, ga je podrl mimovozeči vlak in ga povozil. V zagrebški bolnici je ponesrečeni umrl.

Še vedno nesreče z granatami. V šibeniški okolici so našli pastirji staro granato. Eden od njih je vrgel granato na ogenj, naker je eksplodirala in težko ranila dva dečka.

Svinje v Kičevu v nevarnosti. Sodišče mestne občine Kičevo je pod datumom 2. novembra 1927, št. 5005, objavilo sledeči razglas: Sodišče te občine je že večkrat naročilo in objavilo z bobnom, da ne sme nihče pustiti svinj, da hodijo po mestu in delajo škodo, in ravnotako gosi po mestu hodijo in delajo škodo. Ker je temu sodišču nemogoče vsak dan loviti

po mestu svinje in gosi, razglasimo v zmislu § 375, zadnji odstavek kaznenege zakona, da mora vsak ubiti tiste svinje, ki se potepajo po mestu in delajo škodo, le lastnika mora potem obvestiti. Gosi in ostalo krilato žival, ki škodo dela, lahko vsak ubije, ker se je to do sedaj že večkrat z bobnom oznanilo lastnikom perutnine. — Škoda, da ne pridejo te, po mestu se sprehajajoče svinje in gosi v naše kraje, kar bi si silno želeli. Le legitimacije bi morale imeti s seboj, da bi mogli o njihovi smrti obvestiti lastnike.

Pogrebna bratovščina sv. Jožefa ima letni občni zbor 19. marca ob 5 popoldne v hiši na Kongresnem trgu 2. K polnoštevilni udeležbi vabi odbor. Člani, ki že več let niso plačali letnih prispevkov po Din 10, se opozarjajo, da to čimprej store, ker sicer izgubijo brezposojno vse pravice do pogreba. Letne prispevke po Din 10 plačujejo vsi člani brez izjeme. — Odbor.

Gradnja drugega tira na progi Zagreb—Belgrad se je pričela. Gradbena dela so razdeljena med belgrajsko in zagrebško železniško ravateljstvo. Od Novske dalje sta predvideni dve progi, ena preko Siska, druga preko Dugega sela. Pri delih je zaposlenih doslej 2500 delavcev. Tračnice in ostali za zgradbo potrebni material dobi prometno ministrstvo na račun reparacij iz Nemčije.

Društvo dipl. babic. 26. marca se vrši naš redni letni občni zbor. Te dni razpošiljamo vabila. Dolžnost vsake posamezne je, da se istega sigurno udeleži. Prinesti morate s seboj društveno knjižico, ker Vam ista z vabilom vred služi kot legitimacija za polovično vožnjo. Na odhodni postaji kupite celo vozno karto, katero ne oddaste vratarju na ljubljanskem kolodvoru, ampak jo shranite, da se z njo peljete brezplačno nazaj. Za slučaj, da bi se pomotoma katera izmed članic pri vabilu prezrla, bodite uverjene, da ste vabljenе vse brez izjeme in se Vam bo na občnem zboru izročilo vabilo v svrhu legitimacije. Od 11 naprej bodo odbornice že v dvorani Mestnega doma na razpolago članicam v svrhu ureditve članskih knjižic, potrdil o udeležbi obč. zbora itd. Na občnem zboru se bodo obravnavale zelo važne stvari. Pričakujemo tudi tovarišice iz Skoplja, Sarajeva in Zagreba. Radi nadaljnega delovanja našega društva je bila naša odbornica gospa Vorina na občnem zboru naših tovarišic v Skoplju, v Zagrebu pa predsednica in podpredsednica. Prepričale smo se, da so doslele svoje pravice glede plač občinskih in okrajnih babic. Z svojo članarino vzdržujejo tudi odvetnika, ki jim vso stvar vodi. Pri nas pa s tistim denarjem, ki smo ga prejemale, pač ne moremo tako uspešno delovati, zato se pripravite, da se bo članarina zvišala. Le potem je mogoče uspešno delovanje.

Najcenejša kava je **ŽIKA**, ker je najboljše in najbolj zdrava! Zahtevajte Žiko pri trgovcu; dobiti jo v rdečih zavitkih!

Izvedimo sami starostno zavarovanje.

Delavska zbornica v Ljubljani je že pred dobrim letom začela z akcijo za starostno zavarovanje potom privatne inicijative. Pojavile so se težkoče. Zadnje čase pa je DZ to akcijo oživila in bo izdala brošuro s potrebnimi tabelami in drug material, da se bo z organizacijo lahko takoj začelo. Uvodoma pravi Delavska zbornica v brošuri:

I.

Naš zakon o zavarovanju delavcev avaja z najkasnejšim rokom s 1. julijem 1925 za vse delavce zavarovanje za slučaj onemoglosti, starosti in smrti. Razven tega predvideva, da se bo uredilo zavarovanje zoper brezposelnost kasneje. Z zakonom o proračunskih dvanaestih z dne 31. julija 1925 pa se pooblašča minister za socialno politiko, da sme odrediti za izvajanje splošnega starostnega zavarovanja kasnejši rok. Obenem se pooblašča, da more rok za izvajanje tega zakona za poedine pridobitne panoge odrediti posebej in sicer z ozirom na ekonomske razmere teh panog.

Ta odgoditev je slonela na naziranj, da se mora vsled ekonomske krize izvajanje starostnega zavarovanja odložiti. Mi smo že ponovno poudarili, da je tako naziranje napačno.

Naše starostno zavarovanje nudi tako majhne rente, da te rente ne zadoščajo niti za prehrano onemoglih in starostnih delavcev. Če bi bilo res, da bi bila ekonomska kriza tako huda, da bi se ne moglo skrbeti niti za prehrano teh delavcev, potem bi bilo postavljeno s tem načelo, da se morajo prepustiti vsled ekonomske krize smrti vsled gladi. Tega načela si pa ne upa očitno nihče resno postaviti.

Pri vsem tem pa sklicevanje na ekonomsko krizo ni bilo niti posebno resno mišljeno. Če bi bilo, bi se pač ne mogel uvesti skoro istočasno, ko se je izdala naredba o ukinitvi starostnega zavarovanja, pretirano velik davek na ročne delavce, ki je obremenil naše industrijsko in obrtno gospodarstvo enako težko, kakor bi ga bilo obremenilo starostno zavarovanje.

Vemo sicer, da so davki potrebni. Ne moremo pa priznati, da se krijejo z davki samo tako nujne potrebščine, kakor so življenske potrebščine. Zato se je dala z uvedbo davka na telesne delavce manj nujnim izdatkom prednost pred bolj nujnimi, kar ni ekonomično.

Kakor težka mora leži na meznem delavcu negotovost eksistence in strah pred možnostmi, ki morejo vsak dan nastopiti in spraviti delavca in njegovo rodbino ob kruh in streho.

Ze pred vojno, v času, ko ni bilo ekonomske krize, je bilo gotovo število delavcev stalno brez posla vsled odpovedi in menjavanja služb. Po vojni se je ta procent vsled premajhne ponudbe in prevelikega povpraševanja še povečal. Delavec, ki mu je odpovedano in ki se mora morda seliti iz kraja v kraj, nima najpotrebnejših sredstev niti za čas, ko je brez posla, niti za selitvene stroške.

Še hujši so pojavi brezposelnosti pri sezonskih poklicih (zidarjih, tesarjih itd.) Tu izpodriva nekvalificiran pomožni delavec v vedno večji meri kvalificiranega obrtnega pomočnika. Tak nekvalificiran delavec služi čisto komaj 800 do 1000 Din na mesec. Take zaslužke je gotovo zelo lahko sproti porabiti. Pridejo nato zimski meseci in delavec s celo rodbino je izročen najhujšemu pomanjkanju. Često mora dobesedno prosjati. Naše Borze dela razpolagajo z mnogo premajhnimi sredstvi, da bi mogle poseči tu znatno vmes.

Nič lažje ni v drugih slučajih, ki zahtevajo od delavske rodbine izrednih izdatkov, za katere ni kritja. Za čas krajše bolezni varuje delavsko rodbino bolniška blagajna vsaj pred najhujšim pomanjkanjem. Če je pa bolezen dolgotrajnejša, so izročene tako delavske rodbine strašni usodi. Vsaka delavska rodbina pride pri smrtnih, rojstnih in drugih slučajih, ki zahtevajo večjih denarnih izdatkov, v težke neprilike.

Za vse te slučaje bi delavec moral imeti neke pomoči. To pomoči je dolžan nuditi v prvi vrsti tisti, ki izrablja delavno silo zdravega delavca. Nemogoče je, da bi obveljalo stališče, da mora skrbeti za delavce, ki so delali zdravi recimo v veliki tovarni na deželi, z milodari kmečko prebivalstvo tistega kraja, ki samo ne živi v izobilici. Delavec mora služiti ko je zdrav, tudi za čas, ko ne bo mogel služiti. Brez dvoma je, da bo moralo to načelo prej ali slej prodrati. Delavstvo, ki se bo za to borilo, se bo opiralo na tako upravičene razloge, da bo proti tej njegovi zahtevi vsak odpor brezuspešen. Upamo in nadejamo se, da mu bo vsaj v Sloveniji to načelo tudi zato lažje uveljaviti, ker ga bo podprla pri tem uvidevnost podjetnikov samih.

(Dalje.)

Dopisi.

Tržič. Po zaslugi ministrovanja našega tovariša dr. Gosarja je dobilo delavstvo tukajšnje predilnice in tkalnice ter čevljarke tovarne Peter Kozina svoje zaupnike. Predvsem razveseljivo je pa to, ker se je v obeh tovarnah delavstvo sporazumelo, vložilo samo po eno kandidatno listo, vsled česar so se volitve poenostavile. Na ta način so odpadle razne formalnosti in so se volitve izvršile samo v tem zmislu, da se delavstvo izreče za ali proti. Velika večina, razen nekaj izjem, se je izjavila za listo. Drugih pritožb ni bilo v predpisanem roku, vsled česar so postale volitve pravomočne. Volitve je vodil zastopnik Delavske zbornice. S tem je na zakonit način delavstvo prišlo do svojih zaupnikov brez

kakega medsebojnega volivnega boja, kakor smo bili vajeni dosedaj, predvsem še v predilnici. Kakšna ljuta borba je bila pri volitvah v Delavsko zbornico! Sedaj pa je šlo na tako miren način, kar mora vsak delavski prijatelj pozdraviti. Med delavstvom samim je pa tudi začelo prodirati uvidevanje, da samo v slogi je moč in v medsebojnem spoštovanju, ne pa v medsebojnem blatenju.

Hrastnik. Pretekli teden je umrl čevljar g. Josip Guček za jetiko. Pokojni je bil samec in je vodil svojo obrt 31 let. — V nedeljo se je vršil fantovski sestanek Krekove družine v društvenih prostorih. Sklenjeno je, da se skliče čez 14 dni ženski sestanek. — Strokovna zveza delavstva iz kemične tovarne ima prihodnjo nedeljo ob 4 popoldne članski sestanek v gostilni g. Rückl, soba na desni. Istotam se vrši ob 4 seja strokovne zveze rudarjev, in ne v posojilnici, kakor je bilo prvotno določeno.

Studenci pri Mariboru. Kat. slov. izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru priredi v petek 16. marca ob pol osmih zvečer v dvorani gostilne Gačnik v Studencih skioptično predavanje. Predaval bo g. dr. Jehart o Jeruzalemu. — Drugi petek, 23. marca, ob isti uri in na istem prostoru bo predavala istotako s skioptičnimi slikami profesorica gđna Stupica o Lurdu. Vsi člani in prijatelji društva ste vljudno vabljeni!

Prevalje. Delavski izobraževalni tečaj, ki se je pričel 17. januarja, po štiri ure na teden, se je z dnem 2. marca končal. Tečaj je vodil g. Karel Doberšek, šolski vodja v Prevaljah, ter tov. Alfonz Kopriva, učitelj v Prevaljah. Vsi predmeti so nudili tečajnikom osnovno podlago k nadaljnjemu izobraževanju, ki je potrebno zavednemu delavcu in delavki

v sedanjem času. Izpopolnjevali smo se v ljudskošolskih predmetih, kar je bilo z ozirom na prejšnji nemški pouk v šolah, katerega smo tedaj s težavo umevali, potrebno. Važnega pomena so bile računske vaje, s katerimi smo se vadili dobro obračati naš težko prislužen denar. Potom vaj v računstvu smo spregledali, koliko težko prisluženega denarja se izda pri nas za alkoholne pijače in druge nepotrebne stvari. Vrlo zanimiva so bila predavanja o socialni higieni in zdravstvu s posebnim ozirom na naš okraj, o stanovanjskih razmerah in načinih, kako vse nedostatke odpraviti. Uvideli smo, da je današnjim slabim stanovanjskim, higijenskim in zdravstvenim razmeram krivo v veliki meri delavstvo samo, v še večji meri pa podjetniki-kapitalisti, katerim je delavska higijena pretrpna stvar. Tečaj, katerega se je redno udeleževalo okoli 20 udeležencev, nam je bil v zimskih večernih urah res prava delavska šola, ki nam je nudila mnogo koristnega znanja, radi katerega pomanjkljivosti je delavec tako občutno izpostavljen krivicam. Tečajnik. — Tako dopis. Mi bi pristavili še to: Vsa čast in hvala takim učiteljem, ki se žrtvujejo za delavstvo in ga uče ter izobražujejo! Bog daj našemu delavstvu mnogo posnemalcev — tudi v vrstah učitelje, ker delavska dekleta so tudi potrebna izobrazbe. Ur.

V Nemčiji groze velikanske stavke. Ker so vse štiri velike organizacije rudarjev pogodbo glede delovnega časa s 30. aprilom odpovedale, so odpovedali delodajalci vse pogodbe, sklenjene z rudniškimi delavci v Porurju. S tem je stopil mezdni konflikt na ozemlju porurških rudnikov, v katerih je zaposlenih

okoli 400.000 delavcev, v nov stadij ter je podana nevarnost, da prično delavci stavkati — če ne pride v zadnjem trenutku med delodajalci in delavci do sporazuma. Pogajanja za poravnavo v berlinski kovinski industriji so se izjalovila. S tem se je situacija tako poostрила, da je računati s tem, da bo izprtih v največjih berlinskih kovinskih podjetjih okoli 60.000 delavcev. Pravtako so se razbila pogajanja med železničarskimi organizacijami in družbo državnih železnic. Glavna uprava železnic namerava naprositi delovnega ministra, da uvede pogajanja za poravnavo konflikta.

Za kratek čas.

Dober izgovor. »Obljubil si mi, da mi boš do konca poletja denar nazaj dal, pa si menda čisto pozabil.« — »Ja, ali smo imeli letos sploh kaj poletja?«

Tri dobe. Pred poroko: on govori, ona posluša. — Po poroki: ona govori, on posluša. — Pozneje: oba govorita, sosedje poslušajo.

Soseda. »Kaj si pa sedajle na vrtu zakopal?« — »Kanarčka.« — »Sem mislil, da si mojo mačko zakopal.« — »Veš, tvoja mačka je mojega kanarčka požrla.«

Premalo in preveč. Učitelj: »Janezek povej mi, koliko je polovica od pet.« — Janezek v jok. — Učitelj: »Zakaj jokaš?« — Janezek: »Če bom rekel, da je dve, boste rekli, da je premalo, če bom pa rekel, da je tri, boste pa rekli, da je preveč.«

Vrednost denarja. Za 100 nemških mark dobiš 1358 Din, za 100 lir 300 Din, za 1 dolar 56.75 Din, za 100 francoskih frankov 223 Din, za 100 češkoslovaških kron 168 Din, za 100 šilingov 800 Din.

„Žena z zaprtimi očmi“?

LIKEKJE

Medicinalni Cognac, Jajčni - Cognac, Rum, Jamaika - Rum, Pellnovec, Silvovko, Tropinovec, Sadjevec, Brnjevce, Vermut vino, Malinovec in neoslajen Malinov sok (Succus), Rumosol in Spirit
v najboljši kakovosti in po najnižji ceni priporoča

„ALKO“

družba z o. z.
Ljubljana, Kolizej

Krema HELGOLIN

vsebuje največ maščobe in daje čevlju največji blesk. A. KNIFIC, ŠIŠKA.

Vsak zaveden somišljenik je član

I. delavskega konzumnega društva v Ljubljani.

Vsaka varčna gospodinja kupuje vse pri svoji lastni zadruzi. --- Vsak dober računar more izračunati, da se kupi najceneje v našem konzumu.

Slavko Savinšek:

11

Milica. otrok bolesti.

»I, kot navadno! Saj veste, dekle je vedno hotelo imeti kaj posebnega, lepšega od drugih deklet, in Žnidarica je, da ji je mogla ustreči, vzela na stanovanje in na hrano onega monterja, saj veste, pred letom dni. Seveda, družina je velika, bili so stisnjeni v dve sobi skupaj, pa je nanese, da se je ob priložnosti med deklico in monterjem vnelo, in tam pomladi je dekle nenadoma odšlo od doma nekam v službo. Pa ni nihče vedel, zakaj, niti mati ne!«

»I, kaj poveste?«

»Da, da, take so! Zdaj pa jo je prineslo včeraj domov v zadnji uri in danes so kupili fantka. Pa je dekle staro komaj dvajset let!«

»Jo, kakšna novica!«

»O monterju pa ni ne duha ne sluha in še nekaj dolga je pustil Žnidarici za zahvalo.«

»Ja, ti moški, saj pravim!«

»Kaj, moški niso vsega krivi! Še največ dekleta! Samo, da bi lahko hodila ko šoje nagizdana, pa je dobro, pa ni nič skrbni ne za poštenje, ne za čast, prav za ničesar.«

»Res je to, prav res, takšne so!«

»Nekaj pa so krive tudi matere. Tistih grošev se je polakomnila Žnidarica, pa ni pomislila, da ogenj in slama ne gresta skupaj, da priložnost vodi v greh. Zdaj pa ima! Ona in hči! Stari pa robanti, da pobije hčer in ženo in otroka vrže na cesto. Prej naj bi bil kričal, dokler je bil še čas, ne pa pustil ženskam uganjati po svoji pameti, dedec neumni!«

Mati ni odgovorila ničesar, ampak brž odšla v kuhinjo, in ko ji je Milica pogledala v oči, so se ji umaknile. Pa se Milica ni mogla premagati:

»Mati, ste čuli? Pa ste vi tudi hoteli!«

In mati ji na to ni odgovorila, obrnila se je in odšla po vodo.

V Miličinem srcu pa je vstalo veliko usmiljenje do mlade nezakonske matere in porabila je prvo priliko ter stopila k njej in je rekla tolažilno besedo. Kako jo je dekle začudeno pogledalo! Bleda, mlada mati, nesrečna mati ni mogla verjeti, da ji da človek dobro in toplo besedo, ko pa vsi drugi samo lajajo vanjo radi greha in njegovih posledic. Ker so jo telesne in še bolj duševne muke utrudile

tako, da je komaj dihala, ni mnogo govorila. Ali zato je povedal hvaležni pogled več ko tisoč besed. Solze so ji zalile oči, ko se je Milica sklonila nad posteljo in poprosila mlado mater, naj ji pokaže dete. Ubogi črviček, je šlo po Milici, kako si ne bogljen, ti, ki nisi zakrivil drugega, ko da si prišel na svet, da boš trpel in boš preganjan in večna sirota! Dvignila je dete v naročje in sedla na rob postelje. Ko je videla ubogo dete, videla blede obraz nesrečne matere in čula iz kuhinje robanjenje Žnidarjevo ter osorno odgovarjanje njegove žene, ji je srce klicalo maščevanje nad onim, ki je oče otrokov. Jaz bi ga ubila, ji je šlo skozi možgane.

Tako je večkrat prihajala Milica k Žnidarjevi Ani in njenemu otroku, in vedno je prinesla to in ono za otroka, eno in drugo za mlado mater. Dekle ji dolgo ni hotelo prav odgovarjati na razna vprašanja. Zdelo se ji je včasih, kakor da ne vidi rada, ker je prihajala Milica k njej. Ali nekoč je le odprla srce, izmučeno in upehano, preganjano in strašno kaznovano za greh nepremišljenega trenutka. Tedaj ji je razodela vse, kako je prišlo in kako se je zgodilo.

Ali čudno, ni bilo žal besede iz njenih ust o onem, ki ji je uničil življenje. Čeprav je zvedela, kako je napravil še materi za slovo, čeprav se ni menil zanj, ni povprašal po njej in otroku, dasi mu je pisala, da je rodila — niti žal besedice ni rekla o njem Milici.

»O, ali niste vedeli, da so vsi moški enaki?« je vprašala Milica.

Ana jo je začudeno pogledala: »Vsi? O ne, on ni tak!«

»Saj vendar vidite sami! Še žival se meni za svoj zarod in skrb zanj, samo ljudje so slabši od živali.«

Mlada mati je dolgo molčala. Vzdihi je, da se je Milica nehote ozrla vanjo. Oči je imela solzne, ko se je obrnila k detetu:

»Njemu je podoben!« je zašepetala in poljubila otroka na liceca.

V Milici je zagorelo začudenje.

»Njegove oči ima in čelo tudi kot on. Ves on je!« je nadaljevala mlada mati in se zagledala nekam predse. In čez čas zopet tiho:

»O, gospodična, rada ga imam še vedno, rada ko prvi dan, ko sem ga videla.«

Milica ni mogla doumeti. Podvomila je:

»Kako vendar? Še vedno? Pa vam je toliko hudega storil!«

»Vi tega ne veste, gospodična, ker niste še ljubili! Jaz pa bi umrla zanj!«

»Zato, ker vas je pustil v sramoti in strahopetno pobegnil, potem ko vam je vzel najlepše, kar ste imele?«

»Pa mi je mnogo lepega dal! O, gospodična, vi ne veste, kako je bil dober z menoj, kako mu je toplo pela beseda, kako so zrlle vame njegove oči! Nisem mogla drugače. Pozabila sem vse drugo, samo njega sem videla, samo zanj sem živela.«

»Jaz ne bi mogla! Saj ste morali vedeti, kaj je hotel od vas!«

»Nič nisem vedela, nič mislila! Samo to sem vedela in še vem: ljubim ga, ljubim in ga ne bom nehala ljubiti nikoli, nikoli — slišite, gospodična?«

Pri tem je pritisnila dete na prsi in je poljubljala na učke, ki so zrlle vanjo, ko nekda v onih lepih dneh njegove, ki jih zdaj ne vidi, ki so ji pa pustile v uteho druge, sebi podobne.

»Naj me zmerjajo domači,« je nadaljevala dekle, »naj me pobijejo, ljubila ga bom vedno! In vem: prišel bo nazaj k meni, trdno sem prepričana. Zdaj morda ni mogel.«

»Vi še verujete vanj, Ana?«

»Z vso dušo! Vem, prišel bi bil, pa gotovo ni mogel. Že nima službe, ali pa ni prejel obvestila. Saj mi je dejal, ko sem mu zaupala skrivnost: naj bom na koncu sveta, k tebi pridem! Vidite, najbrže ni mogel, ali pa ni zvedel. Ko bo pa mogel, bo prišel.«

»Dvomim. Tudi bi bilo bolje, če ne pride; oče bi ga pobili.«

»Ne boji se jih. Je tako hraber, da sem kričala od strahu, ko je drvel kot blisk, da mi je jemalo sapo. On pa se mi je smejal, ko se je obrnil v silni naglici nazaj. In ko je ustavil avto, se je sklonil k meni, stisnil mi glavo v dlani, in mi dejal: Ti moje vse!«

Dekle se je zagledalo zopet nekam predse in ni več govorilo. Milica je čutila, kako ji v spominu burno utriplje srce, kako ji žile na čelu naraščajo, kako ji valovi kri v lice. Še malo je počakala, da bi morda dekle znova pričelo govoriti. A Ani je bilo kot da Milice ne vidi. Vzdrnila se je iz sna, iz zamisli, pogledala okrog sebe kot iz sanj prebujena, pa je zagledala dete v svojem naročju. Sklonila je glavo in je poljubila. Milica pa je videla, da ji rameni trepetajo v krčevitem plaču. Vstala je, ker ni hotela motiti, in je tiho odšla.